

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Karin Looström Muth, (karlo2), Direktör

Godkänd av: Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden, (SSN),

Giltig från: 2026-02-03

Giltig till: 2027-12-31

Genomförandeplan 2026–2027 för omställningen av hälso- och sjukvården

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	3
1.1 Omställningsstrategin och framtidsvisionen	3
1.2 Syfte och upplägg	3
1.3 Förstärkning av omställningen och hälso- och sjukvårdens långsiktiga utveckling.....	3
1.4 Genomförande	4
2. Styråtgärder för att förstärka genomförandet.....	6
3. Delområden.....	7
3.1 Nära vård	7
3.2 Digitalisering	8
3.3 Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling.....	8
3.4 Prioriteringar.....	9
3.5 Kompetensförsörjning	9
3.6 Barnuppdraget	10
4. Uppföljning	12

1. Bakgrund

1.1 Omställningsstrategin och framtidsvisionen

Omställningen av hälso- och sjukvården i Västra Götaland har pågått sedan 2017. Under 2022 togs en förnyad strategi för 2023-2027 fram och beslutades av regionfullmäktige den 29 november 2022, § 236. Denna förnyade strategi ska ses som en fortsättning av den ursprungliga strategin och innebär en ambitionshöjning i genomförandet av omställningen.

I strategin ingår följande delområden:

- nära vård
- digitala vårdformer och tjänster
- kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och kompetensutveckling
- hälso- och sjukvårdens prioriteringar
- omställning av hälso- och sjukvården för barn och unga

Strategin för omställningen beskriver ett önskat läge för hälso- och sjukvården i Västra Götaland 2028, Framtidsvision 2028. I samband med beslutet gavs strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att ta fram genomförandeplan för strategin.

1.2 Syfte och upplägg

Genomförandeplanen konkretiserar omställningens riktning och takt under de kommande åren. Här definieras och periodiseras vilka effekter som skall uppnås i hälso- och sjukvårdssystemet inom de olika områdena fram till 2027. Strategins nuläge och önskat läge är utgångspunkt.

Denna genomförandeplan är ett steg mot att förstärka genomförandet av strategin och därmed också förstärka den strategiska styrningen av hälso- och sjukvården. Genomförandet kommer därför följas och utifrån behov kommer planen och processer för genomföranden revideras.

1.3 Förstärkning av omställningen och hälso- och sjukvårdens långsiktiga utveckling

Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden gav 7 december 2023 hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att påbörja arbetet med förstärkning av omställningen och utvecklingen på längre sikt. Uppdraget omfattar

framtida dimensionering, funktioner och lokalisering av hälso- och sjukvården. Inriktningen är att med kvantitativa beräkningar, alternativa scenarier och simuleringar beskriva hur utbud och leverans av sjukvård i Västra Götalandsregionen (VGR) kan komma att förändras fram till 2040, både till följd av såväl externa omvärldsfaktorer som VGR:s förändringsarbete genom genomförandet av omställningen. Arbetet kommer därmed att belysa viktiga premisser för kompetensförsörjning och investeringsbehov. Bedömning av framtida ekonomi och arbetsmarknad ger ramar för analysen. Arbetet har påbörjats och kommer att ge underlag för beslut om utbudsstruktur och anpassning av genomförandeplanen.

1.4 Genomförande

Den strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden har utarbetat genomförandeplanen för att konkretisera genomförandet av strategi för omställningen av hälso- och sjukvården. Det är upp till strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden att löpande aktualitetspröva fastställda strategier och genomförandeplaner och vid behov ta initiativ till förändringar. Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden ska i uppföljning fokusera på om hälso- och sjukvården rör sig i den riktning som anges i strategi för omställningen av hälso- och sjukvården.

Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden ska omsätta genomförandeplanen i ett kortare perspektiv genom att besluta om uppdrag till VGR:s utförarverksamheter, avtal med externa vårdgivare och tilldelning av resurser. Uppdragen och finansieringen ska i normalfallet vara fleråriga för att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för utförarverksamheten. När uppdragen utarbetas ska utförarnas kunskaper och erfarenheter tas tillvara. Inspel och synpunkter från de delregionala nämnderna ska beaktas. Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden ska agera om en utförare inte levererar enligt uppdrag eller avtal. Nämnden kan då besluta om omfördelning av både uppdrag och resurser. Den operativa hälso- och sjukvårdsnämnden följer löpande upp genomförandet av de uppdrag nämnden har fördelat och de avtal som nämnden ingått.

Sjukvårdens utförarstyrelser ansvarar för genomförandet av strategin och ska anpassa den egna verksamhetens utbud och verksamhet till det uppdrag som ges av operativa hälso- och sjukvårdsnämnden. Styrelser och tjänstepersoner ska agera med tydliga beslut för att efterleva de uppdrag och ekonomiska resurser som ges av operativa hälso- och sjukvårdsnämnden och de förutsättningar som ges i regionfullmäktiges budget.

De delregionala nämnderna ska följa genomförandet av strategin för omställningen av hälso- och sjukvården inom sitt geografiska område. De delregionala nämnderna ska uppmärksamma och ta initiativ till förändringar i strategier och genomförandeplaner med utgångspunkt i lokala förhållanden och vid behov initiera ärenden till strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden. I samverkan med kommuner ska de delregionala nämnderna följa hur vårdutbudet förhåller sig till fastställda strategier och uppdrag och vid behov initiera ärenden till operativa hälso- och sjukvårdsnämnden.

2. Styråtgärder för att förstärka genomförandet

Den sammanfattande bilden är att det i många avseenden sker en förflyttning av hälso- och sjukvårdssystemet i rätt riktning, dock ännu inte i den önskvärda takten. För att förstärka genomförandet kan det på såväl kort sikt som i ett längre perspektiv finnas behov av övergripande styråtgärder. Exempel på sådana styråtgärder skulle kunna vara prioritering mellan genomförandeplanens effektmål och ekonomiska styrmedel.

Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden har i sitt ansvar att sätta den övergripande planen och inriktningen för hälso- och sjukvården i syfte att säkra en jämlik vård. Därigenom kan det skapas gemensamma mål och förväntningar kring vad som ska göras. Arbete krävs framgent för att hitta en balans mellan vad som är regiongemensamt och centralt styrt och vad som fortsatt är decentraliserat genomförande och som ligger på utförarnivå.

3. Delområden

Nedan beskrivs delområdena med en förtydligad målbild och effektmål på kortare och längre sikt.

3.1 Nära vård

Primärvården ska vara den självklara ingången till vård och ska baseras på kontinuitet och relationsskapande genom fast vårdkontakt.

Primärvården ska erbjuda vård när behov finns. Digitalt för dem som har förutsättningar att nyttja dessa, fysiskt när behov finns. Digital egenvård och hälsofrämjande insatser ska byggas ut.

För att nå dit behöver det ske en samlad resurs- och uppdragsväxling mellan den specialiserade vården och primärvården utifrån tydlig roll-/ansvarsfördelning med hänsyn till samverkansstrukturer mellan primärvården och den specialiserade vården samt den kommunala primärvården.

Ett samlat grepp om regionens mobila vårdutbud behöver genomföras för jämlik vård men också med hänsyn till kontinuitet och patientsäkerhet.

Effekt på ”kortare sikt”

- En ökad tillgänglighet till primärvård
- En ökad tillgänglighet för den kommunala hälso- och sjukvården att få kontakt med läkare
- Steg tagna mot en ökad kontinuitet för patienter med långvariga behov
- En framtagna utbudsstruktur där vården ska vara tillgänglig för invånarna när man behöver den
- Det förebyggande arbetet behöver stärkas för att motverka skillnader i livsvillkor och på så sätt förbättra invånarnas hälsa.

Effekt på ”längre sikt”

- Invånarna har en tillgång till vård när de behöver den
  - Digitala möjligheter till egenvård och hälsofrämjande insatser är fullt utbyggda
  - Invånarna ansvarar i större utsträckning för den egna vården, det vill säga den vård som kan ske utan kontakt med hälso- och sjukvården.

3.2 Digitalisering

Digital teknik ska göra det möjligt att bedriva vård nära patienten, oavsett fysisk plats eller tid. Genom digitalt stöd får invånare och patienter bättre möjlighet att aktivt delta i att hantera sin hälsa och sjukdom. Därigenom frigörs resurser för de med mer komplexa behov. Inom digitaliseringsområdet väntas AI och olika tillämpningar av detta få successivt större betydelse.

För att realisera digitaliseringens möjligheter behöver medarbetares förutsättningar och kunskap stärkas för att kunna bedöma och omhänderta patienter digitalt. Regiongemensamma digitala funktioner behöver samlas.

Stöd och hjälp, information och kunskapshöjande insatser ska alltid säkerställas och vara tillgängligt för patienter vid införande av ny digital teknik.

Utvecklingen av digitala tjänster behöver prioriteras för de områden där digitalisering kan göra mest nytta och som möjliggör mer vård utan ökad efterfrågan och resursåtgång. Hälso- och sjukvårdens roll som en medskapare till ett västsvenskt nav för digital utveckling och Life Science skapar långsiktiga förutsättningar för en fortsatt digital utveckling.

Effekt på ”kortare sikt”

- Ökad tillgång till regiongemensamma digitala tjänster för invånarna som innebär att de kan ta mer ansvar för sin egen vård

Effekt på ”längre sikt”

- Valfungerande digital vårdinformationsmiljö där VGR drar nytta av effekterna med ett mer sammanhållet system
- Tillgång till vård möter behovet. Digitalt när det är möjligt, fysiskt när de behövs
- Den regionala samlade kapaciteten kan nyttjas på ett effektivare sätt

Arbetet inom delområdena kvalitetsdriven verksamhetsutveckling, prioriteringar, kompetensförsörjning och barnuppdraget ger förutsättningar i arbetet med omställningen.

3.3 Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling

Kunskapsstyrning med en tydlig koppling till gemensamma arbetssätt skapar förutsättningar för ökad kvalitet och patientsäkerhet i hela hälso- och sjukvårdssystemet. Det möjliggör att bästa kunskap finns tillgänglig och kan användas vid patientmötet eller av patienten själv.

Det kommer krävas regiongemensamt angreppssätt och helhetssyn i beslutsfattande för en sammanhållen process för kunskapsstöd och beslutstöd. För att nå detta behövs ett systematiskt utvecklings- och förbättringsarbete där patienter och närstående är medskapare i utveckling och förbättring av hälso- och sjukvården.

Effekt på ”kortare” sikt

- Implementeringen av personcentrerade sammanhållna vårdförlopp och medicinska riktlinjer är välfungerande och sammanhållen

Effekt på ”längre” sikt

- VGR:s hälso och sjukvård uppnår målen inom kvalitet och patientsäkerhet

3.4 Prioriteringar

Ett strukturerat arbete med prioriteringar som utgår från vårdbehov med fokus på nytta för patienterna är nödvändigt för att på ett adekvat sätt disponera vårdens resurser. En viktig del är att VGR ska ha goda förutsättningar för framgångsrik forskning och att införande av innovation i vården sker systematiskt.

För att nå dit behöver det utvecklas ett mer systematiskt prioriteringsarbete som innefattar horisontella jämförelser och prioriteringar av såväl befintliga metoder och arbetssätt som nya satsningar. Det är önskvärt att prioriteringarna harmonieras med övriga regioner för att nå en jämlik vård i landet.

Effekt på ”kortare” sikt

- En struktur för ett samlat prioriteringsarbete är etablerad – VGR:s förmåga att leda och stimulera till innovation stärks

Effekt på ”längre” sikt

- Aktivt och medvetet prioriterings- och utmönstringsarbete som vägleder vårdens inriktning och innehåll

3.5 Kompetensförsörjning

För att klara att behålla och rekrytera medarbetare i den omfattningen som krävs behöver VGR anpassa arbetssätt med fokus på digitala lösningar, genomföra kompetensväxlingsinsatser och stärka arbetsmiljön för att attrahera och bibehålla personal.

Effekt på ”kortare” sikt

- Ökad tillgänglighet för invånarna

- Minskat beroende av hyrpersonal
- Ökad kapacitet för genomförandet av verksamhetsförlagd utbildning

Effekt på ”längre” sikt

- Effektivare arbetssätt där vi nyttjar medarbetares kompetenser på bästa sätt

3.6 Barnuppdraget

Barn och unga i Västra Götaland ska ha en hälsosam start i livet eftersom deras hälsa och levnadsförhållande tidigt i livet påverkar fortsatt hälsa i ett livstidsperspektiv. Barn och unga har specifika förutsättningar, behov och varierande autonomi och är beroende av nära vuxna, vilket därför särskilt behöver beaktas i utvecklingen av hälso- och sjukvården.

För att ta steg i rätt riktning behöver VGR säkra en god, sammanhållen och långsiktig hållbar hälso- och sjukvård för barn och unga inom tandvård, primärvård och specialiserad vård i livets alla skeenden. En sammanhållen hälso- och sjukvård gällande fysisk, psykisk och social hälsa behöver ytterligare fokusera på hälsofrämjande och förebyggande arbete samt på barn och unga med komplexa behov och flera vårdkontakter, barn och unga med psykisk ohälsa samt barns språk och kommunikation. Hälso- och sjukvården behöver ges tvärprofessionellt, tvärsektorieellt, samordnat och med en struktur och form som leder till resurseffektivt nyttjande av kompetens utifrån barn och ungas behov. VGR ska ytterligare stärka det systematiska barnrättsarbetet samt barns och ungas och närståendes delaktighet och medskapande. Hälso- och sjukvårdens utveckling behöver innefatta barnsäkrade digitala tjänster, stärkt barnkompetens och ökad samverkan och samordning med kommunala verksamheter och skolhuvudmän. Hälso- och sjukvården ska vara jämlik, god och säker för barn och unga och bidra till förutsättning för ett gott liv.

Effekt på ”kortare” sikt

- Etablerade samverkansformer inom nära vård för barn och unga är framtagna som leder till en mer samordnad hälso- och sjukvård och ger förutsättningar för ökad samverkan med kommun och skolhuvudmän.
- Hälsofrämjande och förebyggande insatser med fokus på barn och unga ges i ökad grad och genom hela uppväxten.
- Digitala tjänster är anpassade utifrån barn och ungas behov och digitala konsultationer används i ökad grad.
- Tillgängligheten inom barn- och ungas hälso- och sjukvård ökar.

- Barn och unga är delaktiga och medskapande i sin vård och i utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Effekt på ”längre” sikt

- Hälso- och sjukvården ges samordnat och sammanhållet. Insatser och behandling ges parallellt och med rätt kompetens i rätt tid.
- Hälso- och sjukvården för barn och unga är tillgänglig, jämlik och kvalitetssäkrad samt kan följas via ändamålsenliga data.
- Systematiskt barnrättsperspektiv tillämpas i alla processer och beslut som rör barn och unga.
- Barns och ungas fysiska, psykiska och sociala hälsa är god i Västra Götaland, fler barn och unga fullföljer sina studier och har förutsättningar för ett gott liv.

4. Uppföljning

För att följa arbetet med genomförandeplanen och i förlängningen omställningsstrategin behövs olika typer av uppföljningar. I den tillhörande bilagan finns en mer detaljerad beskrivning av effektmål per delområde, föreslagna aktiviteter och indikatorer att använda för att följa genomförandet. Där ges området digitalisering ännu mer fokus då det är ett verktyg som är insprängt inom alla delområden.

En gång per år, i samband med årsredovisning, sammanställs en uppföljningsrapport till strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppföljningsrapporten utgår ifrån genomförandeplanen och den mer detaljerade uppföljningsbilagan tillsammans med hälso- och sjukvårdsförvaltningarnas årsredovisningar, operativa hälso- och sjukvårdsnämndens uppdragsuppföljning och sammanställning från de tematiska uppföljningarna samt underlag från delregionala nämndernas dialoger.

Utgångspunkten ska vara befintliga mätetal och indikatorer och tillgängliga data som kan tas fram på regionövergripande nivå för att minska administrationen och belastningen på utförarförvaltningarna.

Information om handlingen

Handlingstyp: Plan

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Karin Looström Muth, (karlo2), Direktör

Godkänd av: Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden, (SSN),

Dokument-ID: SSN12937-108688567-6

Version: 4.0

Giltig från: 2026-02-03

Giltig till: 2027-12-31